

Ne szólítsátok senkit atyának

Jézus nem akarja megtiltani, hogy egy kislány az apukáját, akit annyira szeret, papának szólítsa.

Jézus az „atya” szónak nem ezt a fajta használatát tiltotta meg.

A Szentírásban az atya szót nemcsak a vér szerinti apákra vagy Istenre vonatkozik, hanem megtisztelő címként az előbbieken túl olyanokra is, akikhez bennünket különleges szálak fűznek.

József elmeséli testvéreinek Istentől való különleges atyai kapcsolatát a fáraóhoz: „Nem ti hoztatok engem ide, hanem Isten. A fáraó atyjává és házának urává tett, és én parancsolok Egyiptom egész földjén.” (Ter 45:8).

Jób felhívja a figyelmet a szegényekhez fűződő kapcsolatának apai jellegére: „A szegény embereknek atyjuk voltam, s jövevények ügyét rendjén kivizsgáltam.” (Jób 29:16).

Ez a fajta atyai szerep nemcsak azokra vonatkoztatható, akik bölcs tanácsadók (mint József), vagy akik jótevők (mint Jób), hanem azokra is, akik lelkiatyai kapcsolatban állnak valakivel. Pl. Elizeus így kiált fel: „Atyám, atyám!” amikor Illés forgószéllel fölment az égbe (2Kir 2:12). Később magát Elizeust is atyának szólítja Izrael királya (2Kir 6:21).

Az Újszövetséggel mindez megváltozott?

Jézus látszólag megtiltja a „tanító” szó használatát, Máté 28. ban, mégis ő maga választott ki néhány apostolt: „Menjetek tehát, tegyétek tanítványommá mind a népeket... és tanítsátok meg őket mindannak a megtartására, amit parancsoltam nektek.”

Pál tanítói megbízatásáról beszél: „Ezért kaptam a küldetést, hogy hírnök és apostol legyek... a pogányok tanítója hitre és igazságra.” (1Tim 2:7) „Ő legyőzte a halált, s felragyogtatta előttünk az életet és a halhatatlanságot, az evangéliummal, amelynek hirdetője, apostola és tanítója lettem.” (2Tim 1:11). Pál emlékeztet bennünket arra, hogy az Egyházban tanítói hivatal is van: „ám az Egyházban Isten némelyeket apostollá, másokat prófétává, ismét másokat tanítóvá tett.” (1Kor 12:28); és „Ő némelyeket apostollá, másokat prófétává, ismét másokat evangélistává, pásztorrá és tanítóvá tett” (Ef 4:11).

Tehát hogyan értelmezzük Jézus szavait?

Jézus a zsidó előljárókat bírálta, akik „szívesen elfoglalják a lakomákon a főhelyeket és a zsinagógában az első székeket, szeretik, ha a tereken köszöntik s rabbinak szólítják őket az emberek.” (Mt 23:6-7). Intése itt válasz a farizeusi önteltségre, és rangkorságra.

Egy hiperbolát (túlzást tartalmazó kifejezést) használ, hogy jobban megértesse, milyen bűnösök és felfuvalkodottak voltak az írástudók és farizeusok, Isten helyett, önmagukat tették meg minden tekintély hordozóinak, atyáknak és tanítóknak.

Jézus gyakran használt hiperbolákat, pl. amikor ezeket mondta: „Ezért ha jobb szemed megbotránkoztat, vájd ki és dobd el!”

Jézus mindezeket bizonyára nem szó szerint értette.

Jézus nem azt tiltja meg, hogy atyának nevezzük azokat, akik valójában is azok - szó szerint vagy átvitt értelemben.

Ha ilyen személyeket illetünk az atya megszólítással, ezzel csak az igazságot mondjuk ki, és Jézus ezt nem ellenzi.

El kell viszont kerülnünk azt, hogy az ő lelki értelemben vett atyaságukat összecseréljük Istenével.

Végére is Isten a mi legfelsőbb védelmezőnk, aki mindenben gondunkat viseli és vezet minket. Ennek megfelelően hiba lenne bárki mást a mennyei Atyán kívül úgy tekinteni, mintha ő is tudná mindezeket nekünk nyújtani.

A világ minden részében voltak olyanok, akik engedtek annak a kísértésnek, hogy úgy tekintsenek vallási vezetőikre (akik csupán halandó emberek), mintha ők lennének a legfőbb lelki tanácsadók, gondviselők vagy védelmezők. Világméretű az a tendencia, hogy földi halandókra mintegy „guruként” tekintünk.

Ennek a kísértésnek a veszélye Jézus idejében is ténylegesen fennállt a zsidóság körében, amikor híres rabbinista vezetőket, különösen azokat, akik tekintélyes iskolákat alapítottak.

Az egyes egyéneknek erről a túlértékeléséről - egy körülöttük való személyi kultusz kialakulásáról - beszél Jézus, amikor figyelmeztet bennünket arra, hogy ne tulajdonítsunk senkinek érdemtelenül mesteri, tanítói vagy atyai szerepet.

Lelki atyaság

Talán Pál következő újszövetségi kijelentése a legtömörebb utalás a papok lelki atyaságának a teológiájára: „Ha tanítómesteretek sok ezer volna is a Krisztusban, atyátok azonban nincs sok: mert az evangélium által én vagyok a ti atyátok a Krisztus Jézusban.”* (1Kor 4:14-15)

Azzal, hogy ezen személyeket lelki gyermekeiknek és lelki fiaiknak nevezik, Péter, Pál és János apostolok saját lelkiatyai szerepükre utalnak.

Mivel a Szentírás gyakran említi ezt a lelki értelemben vett atyai szerepet, mi katolikusok ezt valljuk és az apostolok példáját követjük, amikor papjainkat „atyának” szólítjuk. Ennek tagadása egyben visszautasítása Isten azon ajándékának is, amelyet az Egyháznak adományozott: a papság lelkiatyai szerepét.

A katolikusok tisztában vannak azzal, hogy mint egy egyházközség tagjai, egy pap lelki atyasága alá tartoznak, így nagyfokú gyermeki szeretettel vannak papjaik iránt, s „atyának” nevezik őket.

A papok, ezzel szemben az apostolok bibliai példáját követik, amikor nyájuk tagjait „fiamnak” vagy „gyermekemnek” nevezik